

Innhold

Forord	7
Innledning	13
Kapittel 1	
Kommunikasjon, språk og tekst i barnehagen	19
Den betydningsfulle barnehagelæreren	20
Barnekultur	21
Det sosiokulturelle læringssynet: Å smake på et eple	23
Å fylle rammeplanens føringer med innhold	24
Kapittel 2	
Språkutvikling	27
<i>Hilde Dybvik og Henriette Jæger</i>	
Form, innhold og bruk	28
Kjennetegn på muntlig språk	30
Fonologisk kompetanse	32
Når barn finner løsninger for manglende uttaleferdighet	35
Morfologisk kompetanse	38
Når barn lager ord	39
Bøyningssystemet i norsk	40
Når barn bøyer ord	42
Syntaktisk kompetanse	44

Semantisk kompetanse.....	46
Pragmatisk kompetanse	48
Språkhandlinger.....	49
Om å følge med på barns språkutvikling.....	52
Observasjon og kartlegging av barns språk	54
Kapittel 3	
Flerspråklighet i barnehagen.....	58
Morsmål eller førstespråk.....	59
Flerspråklig kompetanse.....	60
Å bruke flere språk samtidig	62
Språk som identitetsmarkør	64
Bruk av morsmål i barnehagen	65
Et lekende fellesskap med flere språk.....	67
Å være et flerspråklig forbilde	68
Barnehagelærereansvar: mangfold og tilhørighet.....	69
Kapittel 4	
Fortelling og identitet	72
Kulturenes fortellinger.....	73
Lokale og internasjonale på samme tid.....	76
Eventyrenes faste struktur	78
Magien i eventyrspråket.....	80
Mediefortellinger som global kultur	81
Vonde følelser – god slutt: livsmestring og håp.....	83
Fortellinger om deg selv: sammenhengen mellom fortelling og selvforståelse	86
Når barn forteller.....	88
Fortelling i barnehagen – på flere språk.....	90
Barnehagelæreren som forteller	91
Kapittel 5	
Bøker i barnehagen	93
Rammeplanens forpliktelser og barnehagens litteraturarbeid.....	95
Hva er barnelitteratur?	96
Hva er en bildebok?	97
Forholdet mellom skrift og bilde i bildeboka	98
Bildeboka som objekt	103

Å være en oppmerksom bildebokleser	108
Hvorfor skal vi lese for barn i barnehagen?	111
Kvalitet: Hva er god litteratur for barn?	113
Hva tåler barn?	115
Mangfold i litteraturen og i barnehagens litteraturutvalg	117
Hvordan kan bildebøker brukes i barnehagen?	118

Kapittel 6

Barns egne tekster	122
Språksyn, lek og skrift	124
Litterasitet	126
Skriveutvikling	129
Å lage tekster sammen med barn	133

Kapittel 7

Lek og språk	135
Språkfunksjoner	136
Det poetiske småbarnet – og den voksne	140
Språk, lek og barns egen kultur	141
Språk i barns lek	143
Barnet som poet og poeten som barn	148
Språklek til glede og nytte	151

Kapittel 8

Samtaler i barnehagen	153
Samtaler mellom barn og voksne	154
Samtalestrukturer	156
Samtaler om språk	159
Åpne og lukkede spørsmål	160
Ulike samtalekulturer	163
Planlagte samtaler og systematisk språkarbeid	164
Litterære samtaler	166
Et godt språkmiljø	169

Kapittel 9

Barnehagelæreren som fagperson	171
Sett ord på taus kunnskap	172
Barnehagelæreren og barnet	175

Barnehagelæreren og personalet.....	176
Barnehagelæreren og hjemmet.....	177
Barnehagelæreren og samfunnet.....	178
Fortellinger om barnehage	180
Profesjonell og personlig.....	182
Referanser	183
Stikkord	192